

Standpunt t.a.v. het ontwerp-BvR van 10 juni 2011 over de hervorming van de energiescans

Namens de Koepel van de Energiesnoeiers (KOMOSIE vzw) en Stebo vzw
(uitvoerders energiescans)
Samenlevingsopbouw en Netwerk waar Armen het woord nemen
(vertegenwoordigers armoedeorganisaties)

Inhoud nota:

1. Samenvatting (blz. 2)
2. Motivatie standpunt (blz. 3-7)
3. Voorstellen tekstaanpassingen ontwerpbesluit (bijlage 1; blz. 8-9)
4. Informatie en achtergrond (bijlage 2; blz. 10-12)

Samenvatting

Afbouw verplicht quotum energiescans geeft geen antwoord op het onvoldoende bereiken van de meest kwetsbare doelgroep.

1. Probleemstelling

De Vlaamse Regering heeft in de zitting van 10 juni 2011 een aantal besluiten gewijzigd die impact hebben op de uitvoering van de energiescans. Deze wijzigingen hebben de intentie om kwetsbare doelgroepen beter te bereiken, maar bieden volgens ons hiertoe onvoldoende garanties.

2. Waarover gaat het?

Vanaf 2012 wordt het verplicht quotum energiescans afgebouwd (naar 1 per 200 afnemers in 2012, 1 op 400 afnemers in 2013). Na 2014 wordt er geen verplicht quotum meer voorzien.

Vanaf 2014 worden scans nog uitsluitend aangeboden aan:

- alle beschermde afnemers
- afnemers die genieten van minimum levering aardgas
- afnemers die moeten verschijnen voor de LAC
- afnemers die worden bereikt via het gratis dak- en zoldervloerisolatie project

Voor 2012 en 2013 blijft dit de doelgroep "bij voorkeur".

De rol van de gemeenten wordt afgeschaft. Het vast quotum per gemeente verdwijnt vanaf 2012. Ook voor de aanwijzing van de doelgroepen en het aanduiden van de uitvoerende partij is de netbeheerder niet meer afhankelijk van de tussenkomst van de gemeente.

3. Onze 4 vragen op korte termijn voor wijzigingen aan voorliggend besluit

(verdere motivering in bijgevoegde tekst, zie bijlage 1 voor concrete tekstvoorstellen voor wijzigingen aan het besluit, zie bijlage 2 voor achtergrondinfo)

- We wensen de rol van de gemeente te behouden en beter te omschrijven in de convenanten die nu reeds worden afgesloten (keuzemogelijkheid uitvoerder energiescans en toeleider naar kwetsbare doelgroepen). Deze rol afbouwen betekent immers een afbouw van de noodzakelijke samenwerking tussen netbeheerder, lokaal bestuur en uitvoerder om de specifieke doelgroep te bereiken. Dit gegeven druist sterk in tegen de geest van het vernieuwde besluit.
- We wensen de kwetsbare doelgroepen uit te breiden met volgende categorieën:
  - De sociale klanten van de distributienetbeheerders.
  - Rechthebbenden op het OMNIO-statuuut.
  - Rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds.
  - Personen die een schuldbemiddeling of een collectieve schuldregeling genieten.
  - Personen in budgetbegeleiding en/of budgetbeheer bij het OCMW.
  - Sociale huurders en kandidaat-huurders van een sociaal verhuurkantoor en een sociale huisvestingsmaatschappij.
  - Mensen die niet tot de bovenstaande categorieën behoren, maar die een jaarlijks bruto gezinsinkomen hebben dat lager is dan 11763,02 EUR, verhoogd met 2177,65 EUR per persoon ten laste (vermelde bedragen zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14, geldend op 1 juni 1999 (basis 1996= 100)).
  - De personen die tot de categorie "doelgroep" behoren volgens het FRGE.
  - Personen toegeleid door welzijnsorganisaties (*die ook "onzichtbare kwetsbaren" kunnen toeleiden*). *Deze organisaties kunnen limitatief opgesomd worden en dienen bvb. over een erkenning vanuit het beleidsdomein Welzijn te beschikken.*
- We wensen een structurele verankering in het besluit dat het mogelijk maakt kwetsbare doelgroepen maximaal te bereiken. We pleiten hier voor een warme toeleiding (i.p.v. een koude) en voor een maximale ontsluiting van beschikbare data.
- We vragen dat het streefcijfer van het aantal uit te voeren scans behouden blijft op het huidige niveau. Wanneer een warme toeleiding naar de uitgebreide lijst van rechthebbende doelgroepen structureel wordt gegarandeerd kan immers verwacht worden dat het aantal uit te voeren scans niet hoeft te verminderen.

4. Onze vraag op iets langere termijn

Een mandaat om vanuit de praktijk mee te mogen werken om de energiescans om te vormen tot een instrument op maat van kwetsbare doelgroepen als instrument voor een betere energie- en woonkwaliteit.

Namens de Koepel van de Energiesnoeiers (KOMOSIE vzw) en Stebo vzw (uitvoerders energiescans), Samenlevingsopbouw en Netwerk waar Armen het woord nemen (vertegenwoordigers armoedeorganisaties).

Waarom deze nota?

Wij menen dat de herziening van de energiescans, zoals beschreven in voorliggend ontwerpbesluit, gebaseerd is op enkele terechte verbeterpunten. De conclusies die we vertaald zien in het ontwerpbesluit hebben voor ons echter onvoldoende garanties dat kwetsbare doelgroepen meer en beter worden bereikt.

We wensen enkele onjuistheden gebruikt als verantwoording voor de hervorming van de energiescans recht te zetten. Zo kunnen we niet akkoord gaan met de bewering dat slechts 15% van de bijzondere doelgroep bij toepassing van het vorig besluit bereikt werd.

Wij stellen vast dat er door de overheid omtrent de evaluatie van de energiescans onvoldoende inhoudelijk overleg gebeurd is met onze organisaties. In plaats van de huidige drastische bijstellingen opgenomen in het ontwerpbesluit pleiten wij voor een **kwalitatieve, open en opbouwende evaluatie die vanuit de dagelijkse praktijk mogelijkheden tot verbetering en bijsturing van dit zinvolle instrument analyseert**. Wij zijn daarom vragende partij om betrokken te worden door de beleidsbevoegde overheden bij toekomstige evaluaties en bij de verder hervorming van de energiescan tot een instrument voor een lokaal energie- en woonbeleid.

Vanuit deze bezorgdheid wensen wij aan de betrokken overheden in onderstaande nota ons standpunt en onze voorstellen tot wijziging mee te delen.

Motivatie standpunt

We staan positief tav enkele punten die in het ontwerpbesluit opgenomen zijn:

- De partners die deze nota onderschrijven gaan er uiteraard mee akkoord om bij kwetsbare doelgroepen te scannen. Wij streefden er vanaf de start van de energiescans in 2007 ook steeds naar om deze doelgroep zo goed als mogelijk te bereiken of het belang daarvan te onderstrepen, en op die manier de meerwaarden van de energiescan maximaal te benutten.
- We staan achter de beleidsintentie van de Vlaamse overheid om de energiescans in de toekomst een plaats te geven binnen een geïntegreerd woon- en energiebeleid en aldus in te zetten als instrument voor een betere woonkwaliteit.

We verzetten ons echter tegen de bewering dat **slechts 15% van de bijzondere doelgroep bij toepassing van het vorig besluit bereikt werd**.

Onderstaande 4 punten maken duidelijk waarom.

1. Kritische bedenkingen bij de analyse van de cijfers die worden gebruikt om het nut van de energiescan in vraag te stellen.

- Ongeveer 15% van de bereikte doelgroep zijn beschermden klanten aldus de gebruikte cijfers.
- Het registratiesysteem van de netbeheerder (Supernova) laat echter niet toe om deze analyse nauwkeurig te doen, er wordt enkel gevraagd of de bewoner een beschermd afnemer is. Veel bewoners weten dit niet of wensen op deze vraag niet te antwoorden (privacy). Sommige Energiesnoeiersbedrijven stellen deze vraag zelfs bewust niet aan de bewoner aangezien dit het bereiken van een goede vertrouwensband met de bewoner kan bemoeilijken tijdens de energiescan. Bovendien stond in het eerste anderhalf jaar van de scans de vraag 'Ben je beschermd afnemer?' helemaal niet op de vragenlijst van Eandis (in Supernova). Als het cijfer van 15% enkel maar geldt over 2007-2008-2009 dan kunnen we stellen dat de helft van de keren deze vraag zelfs niet gesteld geweest is, wegens technisch niet registreerbaar.
- Het cijfer van de aantal bereikte beschermden klanten (15%) volgens Supernova is dus zeker een onderschatting. De dagelijkse praktijk van de Energiescanners bewijst dit ook (vb. Ook mensen met budgetmeters, doorverwijzingen van het OCMW, gedropte klanten door de netbeheerder, bewoners met een sociale FRGE-lening edm worden bereikt).
- Het hanteren van één enkele categorie om de kwetsbare doelgroep af te bakenen is dus veel te beperkend. Naast deze doelgroep zijn immers nog talrijke andere categorieën van maatschappelijk kwetsbare doelgroepen gebaat bij een energiescan. Deze verschijnen niet in de rapportering o.b.v. registratiesysteem van de netbeheerder.

2. De actieverplichting m.b.t. de energiescans heeft nooit een resultaatsverbintenis vooropgesteld over de te bereiken doelgroep.

- Tot op heden is er nooit gecommuniceerd dat de scans uitsluitend voor kwetsbare doelgroepen moeten worden voorbehouden.
- De regelgeving (MB van VI. Regering 2 maart 2007) geeft aan dat het de gemeente is die de adressen verzamelt voor de uit te voeren scans. De gemeente moet ook de specifieke doelgroepen bepalen waaraan de energiescans in zijn gemeente worden aangeboden. Er wordt impliciet verondersteld dat de gemeente zich bij voorkeur richt tot de kwetsbare doelgroep doch de term "specifieke doelgroep" wordt nergens in de regelgeving nader bepaald of afgebakend.
- De uitspraak dat met de energiescans de juiste doelgroep niet wordt bereikt is dus pas zinvol als er duidelijkheid is over deze doelgroep.
- Het verzamelen van de adressen bij de kwetsbare doelgroep is sinds de start van de energiescans in 2007 stiefmoederlijke behandeld. De Vlaamse overheid en de distributienetbeheerders hebben onvoldoende structurele inspanningen gedaan om kwetsbare doelgroepen te bereiken (vb. automatisatie van energiescan bij plaatsing budgetmeter, opstellen van resultaats- of minstens inspanningsverbintenissen t.a.v. gemeenten en/of OCMW's inzake bereiken van de doelgroep ...)
- Het al dan niet bereiken van de doelgroep ligt momenteel buiten de controle van de uitvoerders van de energiescans. Zij moeten de scans uitvoeren die ze doorkrijgen van de gemeente en van de netbeheerder. Desondanks doen vele Energiesnoeiersbedrijven vele (onbezoldigde) inspanningen om de doelgroep zo goed mogelijk te bereiken en de gemeenten hierbij te coachen.
- De netbeheerder zelf zet de toon door reclame te maken voor een gratis scan via hun infoblaadje en door bv. mensen die een premie aanvragen (en dus al energiebewust zijn) nadien een gratis scan aan te bieden.

3. Het is niet omdat men vaststelt dat een doelgroep te weinig wordt bereikt dat deze doelgroep er niet is.

- De cijfers in tabel 1 (zie blz. 12) geven aan dat de potentieel bereikbare doelgroep zeer ruim is en helaas nog niet is uitgeput (ook niet a rato van 26.000 scans per jaar).
- Het effectief bereiken van kwetsbare doelgroepen is een proces van lange adem. De contacten met diverse toeleidingsorganisaties moeten gelegd worden en de samenwerking dient te groeien. Dit vraagt tijd, maar is fundamenteel. De resultaten van dit proces zijn in praktijk reeds sterk voelbaar.

4. De afbouw van de energiescans betekent de afbouw van een instrument dat effectief een meerwaarde betekent voor het lokaal beleid.

- De energiescan is momenteel het enige instrument dat effectief kansengroepen bereikt in hun leefsituatie.
- De dagelijkse praktijk van 25 Energiesnoeiersbedrijven en Stebo bewijst de meerwaarde van dit instrument.
- Deze meerwaarde wordt bevestigd door talrijke OCMW's, gemeentebesturen en armoedeorganisaties. Een energiescan (uitgevoerd door de sociale economie) zorgt niet allen voor gedragstips en kleine energiebesparende maatregelen, het laat maatwerk toe, waarbij mensen echt kunnen geholpen worden!
- De energiescan zal ook in de toekomst een heel belangrijk instrument worden bij de uitbouw van de lokale woon en energiewinkels. Ook lokale entiteiten van het FRGE gebruiken meer en meer een energiescan bij mensen aan wie een FRGE-lening (kan) worden toegekend.
- De energiescan, waarbij kansengroepen bezocht worden in hun leefsituatie, vormt in een toenemend aantal gemeenten de basis voor een verdere trajectbegeleiding op maat van deze mensen. Haal de energiescan weg en dit hele model van trajectbegeleiding wordt onderuit gehaald. (vb. Opvolging van problemen met de energiefactuur; onveilig woonsituaties die worden gemeld; begeleiding bij dakisolatie ...)
- Het allerbelangrijkste argument is dit van de praktijk, waar dag na dag het nut en de zinvolheid van de energiescans wordt aangetoond. Deze actie afbouwen getuigt van weinig respect voor de praktijk van mensen in armoede!

Vier punten uit het vernieuwde besluit kunnen we niet onderschrijven.

Hieronder motiveren we onze voorstellen tot wijziging.

1. De gemeente en niet de distributienetbeheerder moet kunnen bepalen door wie de energiescans worden uitgevoerd

De verantwoordelijkheid voor de aanduiding van de uitvoerder van de energiescans wordt in het nieuwe ontwerpbesluit volledig bij de DNB gelegd en niet meer bij de gemeenten.

Wij zien geen reden om dit artikel te wijzigen. De procedure van aanduiding van de uitvoerder van de energiescans door de gemeenten is in de voorbije jaren vlot verlopen. Een gemeente kan duidelijke redenen hebben om zelf te willen bepalen wie in zijn regio de meest geschikte partij is voor uitvoering van de energiescans. De cijfers bevestigen dit: Ongeveer 3/4^e van alle Vlaamse gemeenten (tot >80% van de gemeenten aangesloten bij Eandis) hebben gebruik gemaakt van deze bepaling om zelf een geschikte uitvoerder aan te duiden (via derden of gemeentepersoneel) en deze taak niet toe te vertrouwen aan de DNB. Er is dus wel degelijk een sterke wil bij de gemeenten om zelf de uitvoerder van de energiescans te mogen bepalen.

Uit het verleden weten we dat dit tot gevolg zal hebben dat de DNB één grote Europese aanbesteding (moet) doen voor de energiescans, met al dan niet een minimale opdeling in geografische loten. De gunning wordt in dit geval uitsluitend of in zeer hoge mate bepaald door het **prijscriterium**. Dit betekende dat er doorgaans weinig of geen rekening gehouden werd met kwantitatieve of sociale criteria die op lokaal vlak voor gemeenten en bij kwetsbare doelgroepen een zinvolle meerwaarde betekenen.

Wij vragen daarom dat er bij toekomstige aanbestedingen voor energiescans in de offerteaanvraag maximaal rekening gehouden wordt met de mogelijkheden die de wet op de overheidsopdrachten voorziet om sociale en kwalitatieve criteria op te nemen in het bestek en met een voldoende opdeling in geografische loten.

De ervaring (bij Eandis) leert dat bij zulke grote aanbestedingen waarbij de energiescans gegund werden door de netbeheerder aan privébedrijven, de gemiddelde kwaliteit lager scoorde dan de energiescans die uitgevoerd werden door een derde-uitvoerder die aangeduid was door de gemeente zelf (overwegend lokaal en sociaal verankerde sociaal economiebedrijven - 'Energiesnoeiërs'). In praktijk betekent dit ook dat de zo noodzakelijke samenwerking tussen uitvoerder en lokaal bestuur - om de specifieke doelgroep te bereiken - geen enkele kans meer maakt. De meerwaarde van de energiescan als instrument voor gemeenten/OCMW's om een eigen lokaal sociaal energiebeleid te kunnen uitvoeren wordt hiermee afgebouwd. Dit gegeven druist dus sterk in tegen de geest van het vernieuwde besluit.

2. De 4 doelgroepen waaraan vanaf 2014 exclusief de energiescans moeten worden gericht worden uitgebreid met andere maatschappelijk kwetsbare doelgroepen

Het besluit voorziet volgende afgebakende doelgroep voor de uitvoering van de energiescans:

- alle beschermde afnemers
- afnemers die genieten van minimum levering aardgas
- afnemers die moeten verschijnen voor de LAC
- afnemers die worden bereikt via het gratis dak- en zoldervloerisolatie project

De energiescan moet echter de ambitie hebben om ook andere kwetsbare doelgroepen die een verhoogd risico hebben op energiearmoede **preventief te helpen** om geen betalingsproblemen te krijgen met hun energiefactuur. Daarom is nodig dat de potentiële doelgroep voor de energiescan ruim genoeg gehouden wordt.

Praktijk leert dat *minstens* volgende kwetsbare doelgroepen ook sterk gebaat zijn bij een energiescan:

- De sociale klanten van de distributienetbeheerders.
- Rechthebbenden op het OMNIO-statuuut.
- Rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds.
- Personen die een schuldbemiddeling of een collectieve schuldregeling genieten.
- Personen in budgetbegeleiding en/of budgetbeheer bij het OCMW.
- Sociale huurders en kandidaat-huurders van een sociaal verhuurkantoor en een sociale huisvestingsmaatschappij.
- Mensen die niet tot de bovenstaande categorieën behoren, maar die een jaarlijks bruto gezinsinkomen hebben dat lager is dan 11763,02 EUR, verhoogd met 2177,65 EUR per persoon ten laste (vermelde bedragen zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14, geldend op 1 juni 1999 (basis 1996= 100)).
- De personen die tot de categorie "doelgroep" behoren volgens het FRGE¹

¹ de personen die tot de categorie "doelgroep" behoren volgens het FRGE voldoen aan één van volgende criteria:

- Mensen die een jaarlijks bruto gezinsinkomen hebben dat lager is dan 15.364 € verhoogd met 2.844,47 € per persoon ten laste (geldig in 2011)
- Mensen die een schuldbemiddeling of een collectieve schuldregeling genieten en die bovendien niet in staat zijn om hun energiefactuur te betalen.
- Mensen die het OCMW sociaal of budgettair begeleidt wegens betalingsmoeilijkheden, in het bijzonder voor rekeningen voor gas en elektriciteit.
- Mensen die in aanmerking komen voor verhoogde tegemoetkoming in het kader van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkering.

- Personen toegeleid door welzijnsorganisaties (die ook "onzichtbare kwetsbaren" kunnen toeleiden). Deze organisaties kunnen limitatief opgesomd worden en dienen bvb. over een erkenning vanuit het beleidsdomein Welzijn te beschikken.

We pleiten dan ook sterk voor een ruimere invulling dan deze die het nieuwe besluit voorop stelt.

3. Structurele inspanningen zijn nodig om een effectieve en kwalitatieve toeleiding tot de doelgroepen te garanderen

Structurele inspanningen met afstemming tussen de verschillende partners zijn nodig om die afgebakende specifieke doelgroep te bereiken. Een **gewijzigd besluit dient deze te waarborgen**.

Er is wel voorzien dat de elektriciteitsdistributienetbeheerder *op eenvoudig verzoek* een energiescan moet laten uitvoeren bij de 4 specifiek afgebakende doelgroepen. Dat zegt echter niets over de kwaliteit en effectiviteit van de toeleiding van deze doelgroep. M.a.w. wil men de doelgroep *echt overtuigen* om een energiescan aan te vragen, dan zijn geschikte instrumenten en methodieken vereist. De wijze waarop de toeleiding georganiseerd wordt is cruciaal voor het resultaat.

Eén voorbeeld:

- Indien de netbeheerder op basis van een adressenlijst aan alle beschermde afnemers een folder stuurt per post met een 'niet te frankeren antwoordkaart', weten we uit ervaring dat de respons van deze doelgroep max. rond 5% ligt (= "koude" toeleiding)
- Indien daarentegen de netbeheerder i.s.m. partners zorgt dat de beschermde afnemers uitdrukkelijk en in een persoonlijk contact de energiescan aangeboden krijgen, weten we uit ervaring dat de respons van deze doelgroep kan stijgen tot boven 50%. Dit is dus een factor 10 verschil (= "warme" toeleiding)

Dit toont het belang aan van een "warme" toeleiding van de energiescans, wil men op het terrein deze kwetsbare doelgroep maximaal bereiken.

Concreet vragen we in deze een actieverplichting van de netbeheerder en de gemeenten inzake de inspanningen om deze doelgroep te bereiken. Deze afspraken kunnen onderling in een convenant gespecificeerd en overeengekomen worden, met aandacht voor en consultatie van relevante lokale (toeleidende, sociale of uitvoerende) actoren. Bvb. Op basis van het lokaal sociaal beleidsplan of het Klimaatplan dat zowat elke gemeente heeft kunnen ook in het convenant vanuit de gemeente extra stimuli opgenomen worden die de toeleiding naar de doelgroepen garanderen..

De toegang van de lokale actoren tot informatie (adresgegevens ...) is hierbij ook een belangrijk aandachtspunt zodat het voor hun ook mogelijk wordt om in de praktijk een effectieve toeleiding te kunnen doen.

4. We vragen het behoud van voldoende hoge streefcijfers, zoals deze voorzien in het huidige Energiebesluit voor 2011 en volgende jaren

We gaan er uiteraard mee akkoord om energiescans voor te behouden voor kwetsbare doelgroepen. We koppelen hier wel onvoorwaardelijk de structurele garanties aan dat er daadwerkelijk inspanningen worden geleverd om deze doelgroep te bereiken. Een afbouw van het verplicht quotum geeft geen antwoord op het onvoldoende bereiken van de meest kwetsbare doelgroep. Uit een eerste analyse van de cijfers blijkt immers dat er meer dan voldoende kwetsbare "afnemers" zijn (Een veelvoud van het voorziene quotum – zie ook verder). We vragen daarom dat de streefcijfers die de overheid vooropstelt behouden blijven op het niveau dat in het huidige Energiebesluit voorzien was.

Het besluit vermeldt ook dat er niet langer een vast aantal scans wordt toegewezen per gemeente. Volgens ons moet het **vertrekpunt van de scans de kwetsbare doelgroep zelf** zijn, in die zin kunnen we deze wijziging volgen. Gemeenten/steden met veel kwetsbare doelgroepen moeten in staat zijn om meer energiescans te kunnen uitvoeren.

De mogelijke impact van dit besluit op de huidige (sociale) tewerkstelling

Het vertrekpunt voor uitvoering van de energiescans zijn uiteraard in de eerste plaats het energiebesparingspotentieel en het bereik van kwetsbare doelgroepen anderzijds. Positief effect hierbij is dat hierbovenop de energiescans ook bijdragen aan de creatie van zinvolle jobs voor mensen die het voorheen zeer moeilijk hadden op de arbeidsmarkt. Vanuit het oogpunt van deze (sociale) tewerkstelling, willen we de **impact van dit besluit** ook even toelichten:

Als het contingent scans in 2013 daalt tot 1 op 400 afnemers (0,25% van de afnemers) t.o.v. de huidige 32 500 scans in 2011 (1,25% van de afnemers), dan is dit een vermindering van het aantal scans met 80%!

Binnen de sector Energiesnoeiers betekent dit dat er op 161 personen (werknemers en hun begeleiding) die momenteel energiescans uitvoeren, tegen eind 2013 bijna 130 hun job riskeren te verliezen!

Ook de reguliere privé-scanbedrijven en de vele gemeentebesturen die met eigen personeel energiescans uitvoeren riskeren in dezelfde mate in hun tewerkstelling getroffen te worden.

Maar, **indien de adressenwerving loopt zoals het hoort, is er geen enkel probleem voor deze tewerkstelling.** Gezien het groot aantal "klanten" die tot de kwetsbare doelgroep behoren, mogen we verwachten dat het aantal uit te voeren scans de eerste jaren niet zal afnemen!

Bijkomend probleem is wel de onzekerheid over het verwachte werkvolume: je zal als scanbedrijf niet meer op voorhand weten hoeveel scans je bedrijf zal gaan uitvoeren. Ook dit pleit voor een goede afstemming met het lokaal bestuur.

De overheid suggereert dat, ter compensatie van de afbouw van het contingent energiescans, deze personen zouden kunnen ingezet worden voor andere activiteiten zoals dakisolatie. De doelgroepmedewerkers die mee scans uitvoeren zijn echter aangeworven op basis van competenties en mogelijkheden. Deze zomaar inzetten voor een andere activiteit is geen evidentie. Ze hebben niet noodzakelijk de nodige competenties of vaardigheden om dit te doen of ze zijn fysiek vaak niet in staat om naar een dergelijke job te evolueren.

Bijlage 1: voorstellen tekstaanpassingen ontwerpbesluit

Er zijn **4 concrete voorstellen tot wijzigingen** aan het ontwerpbesluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2011 tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse regering van 18 december 1992 houdende instelling van een aanpassingspremie en een verbeteringspremie voor woningen en van het Energiebesluit van 19 november 2010

1. De gemeente en niet de distributienetbeheerder moet kunnen bepalen door wie de energiescans worden uitgevoerd.

- De tekst vermeldt:
"Elke *elektriciteitsdistributienetbeheerder* bepaalt door wie de energiescans worden uitgevoerd."
- Wij stellen volgende tekst voor:
"Elke *gemeente* bepaalt door wie de energiescans worden uitgevoerd."

2. De 4 doelgroepen waaraan vanaf 2014 exclusief de energiescans moeten worden gericht worden uitgebreid met andere maatschappelijk kwetsbare doelgroepen die ook gebaat zijn met een energiescan.

- De tekst vermeldt:
"Zowel in 2012 en 2013 als daarna, laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder op eenvoudig verzoek van een *beschermde afnemer of van een afnemer die geniet van een minimale levering van aardgas* in het kader van artikel 5.4.6 tot en met artikel 5.4.10 of van een *afnemer die voor een lokale adviescommissie moet verschijnen* zoals bepaald in artikel 6.1.2, §1, 5° tot en met 8° van het Energiedecreet en in artikel 5.3.10 van het Energiebesluit, een energiescan uitvoeren in de woning van de betreffende afnemer.

Zowel in 2012 en 2013 als daarna, laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder een energiescan uitvoeren in de woning van de afnemer bij wie in het kader van artikel 6.4.1/9 dak- of zoldervloerisolatie wordt aangebracht."

- Wij stellen voor om deze tekst uit te breiden met de volgende passage:

"Zowel in 2012 en 2013 als daarna, laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder op eenvoudig verzoek van een afnemer die behoort tot 1 van de volgende lijst van doelgroepen een energiescan uitvoeren in de woning van de betreffende afnemer:

- We wensen de kwetsbare doelgroepen uit te breiden met volgende categorieën:

- De sociale klanten van de distributienetbeheerders.
- Rechthebbenden op het OMNIO-statuuut.
- Rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds.
- Personen die een schuldbemiddeling of een collectieve schuldregeling genieten.
- Personen in budgetbegeleiding en/of budgetbeheer bij het OCMW.
- Sociale huurders en kandidaat-huurders van een sociaal verhuurkantoor en een sociale huisvestingsmaatschappij.
- Mensen die niet tot de bovenstaande categorieën behoren, maar die een jaarlijks bruto gezinsinkomen hebben dat lager is dan 11763,02 EUR, verhoogd met 2177,65 EUR per persoon ten laste (vermelde bedragen zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14 , geldend op 1 juni 1999 (basis 1996= 100)).
- De personen die tot de categorie "doelgroep" behoren volgens het FRGE
- Personen toegeleid door welzijnsorganisaties(*die ook "onzichtbare kwetsbaren" kunnen toeleiden*). *Deze organisaties kunnen limitatief opgesomd worden en dienen bvb. over een erkenning vanuit het beleidsdomein Welzijn te beschikken.*

3. We vragen structurele inspanningen die een effectieve en kwalitatieve toeleiding tot de doelgroepen garandeert, met afstemming tussen de verschillende partners

- De tekst vermeldt:
Niets.
- Wij stellen voor om volgende tekst toe te voegen:
"Afspraken i.f.v. een effectieve toeleiding van de specifieke doelgroepen waaraan energiescans worden aangeboden en de personen door wie de energiescans worden uitgevoerd, worden vastgelegd in een convenant tussen de gemeente en de elektriciteitsdistributienetbeheerder." (*deze paragraaf staat, in licht gewijzigde vorm, in het huidige Energiebesluit*)

4. Een behoud van voldoende hoge streefcijfers, zoals deze voorzien in het huidige Energiebesluit voor 2011 en volgende jaren

- De tekst vermeldt:
De afbouw van het verplicht quotum energiescans start vanaf 2012
De netbeheerder moet in 2012 nog 1/200 energiescans uitvoeren ($\pm$ 12500 energiescans)
De netbeheerder moet in 2013 nog 1/400 energiescans uitvoeren ($\pm$ 6.250 energiescans)
Na 2014 is er geen verplicht quotum meer

- We stellen voor:
We vragen dat het streefcijfer van het toekomstig aantal uit te voeren scans minstens behouden blijft op het niveau dat in het huidige Energiebesluit voorzien was voor 2011 en volgende jaren.

We gaan er uiteraard mee akkoord om energiescans voor te behouden voor kwetsbare doelgroepen. We koppelen hier wel onvoorwaardelijk de structurele garanties aan dat er daadwerkelijk inspanningen worden geleverd om deze doelgroep te bereiken. Een afbouw van het verplicht quotum geeft geen antwoord op het onvoldoende bereiken van de meest kwetsbare doelgroep. Uit een eerste analyse van de cijfers blijkt immers dat er meer dan voldoende kwetsbare "afnemers" zijn (Een veelvoud van het voorziene quotum – zie ook verder). We vragen daarom dat de streefcijfers die de overheid vooropstelt behouden blijven op het niveau dat in het huidige Energiebesluit voorzien was.

Bijlage 2: Informatie en achtergrond

De Vlaamse Regering heeft in de zitting van 10 juni 2011 een aantal besluiten gewijzigd die impact hebben op de uitvoering van de energiescans. Het betreft volgend ontwerpbesluit:

Ontwerpbesluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2011 tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse regering van 18 december 1992 houdende instelling van een aanpassingspremie en een verbeteringspremie voor woningen en van het Energiebesluit van 19 november 2010

Waarom nu dit voorstel tot aanpassing?

Citaat uit het Besluit van de Vlaamse Regering houdende algemene bepalingen over het energiebeleid ["het Energiebesluit van 19 november 2010"]

Hoofdstuk IV Openbare dienstverplichtingen voor de leveranciers, distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ter stimulering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen.

Afdeling II. Actieverplichtingen voor de elektriciteitsnetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit inzake rationeel energiegebruik

Voor het eerst in 2010 en vervolgens om de vijf jaar legt de minister aan de Vlaamse Regering een evaluatierapport voor, waarin de effecten van de resultaats- en actieverplichtingen, de kosten van de acties en de kosteneffectiviteit van de acties worden geëvalueerd en waarin eventueel wordt voorgesteld om de resultaatsverplichtingen en de actieverplichtingen te wijzigen.

Globaal kader (mededeling van de Vlaamse Regering op 10/6/2011)

Het energiedecreet voorziet dat openbardienstverplichtingen kunnen worden opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders (DNB). Deze verplichtingen zijn voornamelijk resultaatsverplichtingen in primaire energiebesparing, te realiseren bij de eindafnemers. De effecten, kosten en kosteneffectiviteit van deze verplichtingen zijn nu geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie wordt het systeem aangepast. De Vlaamse Regering **wijzigt daarvoor principieel de nodige besluiten**. De wijziging beoogt onder andere het overgaan van resultaatsverplichtingen naar actieverplichtingen, het organiseren van een éénlokets principe voor informatie en premietoekenning, het stroomlijnen en verbeteren van de premies, het ontdebellen van het systeem voor beschermde afnemers, **het ontkoppelen van het systeem van de energiescans** en het leggen van een link met eventueel toekomstige witte certificaten op EU-niveau.

Over dit besluit wordt het advies ingewonnen van de SERV, van de MiNa-raad en van de VREG.

Motivering van het beleid waarom men de bepalingen ivm de energiescans wenst aan te passen.

De verplichting van de DNB omtrent energiescans wenst men af te bouwen. De belangrijkste redenen die hiervoor opgegeven worden zijn:

1. Verschillende stakeholders hebben vragen bij de huidige onduidelijke taakverdeling tussen de actoren (met name tussen de gemeenten en netbeheerders). De verplichting en coördinatie ligt bij de netbeheerders, maar hoe en wat er effectief op het terrein gerealiseerd wordt en moet worden, hangt sterk af van de gemeenten en andere actoren.
2. Omwille van de verplichting tot het behalen van het opgelegde "hoge" aantal, wordt **de maatschappelijk kwetsbare doelgroep onvoldoende bereikt** en wordt de energiescan ook bij mensen uitgevoerd voor wie het initieel niet bedoeld was. De energiescan blijft bestaan enkel voor de beschermde afnemer en 3 andere categorieën van doelgroepen. Voor dit voorstel tot afbouw baseert men zich op de resultaten van een evaluatie die werd uitgevoerd in opdracht van het Vlaams Energieagentschap over de periode 2007-2009.

Er is echter over de conclusies die men aan dit onderzoek verbindt door de overheid niet met de vertegenwoordigers van de maatschappelijk kwetsbare groepen overleg gepleegd, noch met KOMOSIE, Stebo of andere uitvoerders van de energiescans.

Officiële bepalingen i.v.m. de energiescans (uit ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering 10 juni 2011)

"Art. 6.4.1/8. De elektriciteitsdistributienetbeheerder laat in **2012** een energiescan uitvoeren **per tweehonderd** huishoudelijke toegangspunten op het elektriciteitsdistributienet op 1 oktober 2006 als vermeld in bijlage IV, die bij dit besluit is gevoegd. In **2013** laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder een energiescan uitvoeren **per vierhonderd** huishoudelijke toegangspunten op het elektriciteitsdistributienet op 1 oktober 2006 als vermeld in bijlage IV, die bij dit besluit is gevoegd.

Zowel in 2012 en 2013 als daarna, laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder op eenvoudig verzoek van een beschermde afnemer of van een afnemer die geniet van een minimale levering van aardgas in het kader van artikel 5.4.6 tot en met artikel 5.4.10 of van een afnemer die voor een lokale adviescommissie moet verschijnen zoals bepaald in artikel 6.1.2, §1, 5° tot en met 8° van het Energiedecreet en in artikel 5.3.10 van het Energiebesluit, een energiescan uitvoeren in de woning van de betreffende afnemer.

Zowel in 2012 en 2013 als daarna, laat de elektriciteitsdistributienetbeheerder een energiescan uitvoeren in de woning van de afnemer bij wie in het kader van artikel 6.4.1/9 dak- of zoldervloerisolatie wordt aangebracht.

Elke elektriciteitsdistributienetbeheerder bepaalt door wie de energiescans worden uitgevoerd. De energiescans kunnen worden uitgevoerd door gemeentepersoneel, door personeel van de elektriciteitsdistributienetbeheerder, of door derden. De elektriciteitsdistributienetbeheerder zorgt onder meer voor de aankoop van het materiaal voor de uitvoering van de maatregelen van de energiescan, voor de opleiding van de personen die de energiescans uitvoeren, voor de verdere ondersteuning van die personen en voor de terbeschikkingstelling van de software die gebruikt moet worden bij de uitvoering van de energiescans.

Het Vlaams Energieagentschap legt de minimumvereisten vast waaraan een energiescan moet voldoen.

Dit artikel is niet van toepassing op DNB's die minder dan 2500 eindafnemers hebben."

Samengevat

- De afbouw van het verplicht quotum energiescans start vanaf 2012
  - De netbeheerder moet in 2012 nog 1/200 energiescans uitvoeren (± 12500 energiescans)
  - De netbeheerder moet in 2013 nog 1/400 energiescans uitvoeren (± 6.250 energiescans)
  - Na 2014 is er geen verplicht quotum meer
- De afbakening van de kwetsbare doelgroep start vanaf 2012
  - In 2012 en 2013 wordt de kwetsbare doelgroep (zoals afgebakend) bij voorkeur bereikt
  - In 2014 moet de kwetsbare doelgroep exclusief bereikt worden.
- Criteria voor afbakening van de kwetsbare doelgroep bepaald door het gewijzigd besluit
  - alle beschermde afnemers
  - afnemers die genieten van minimum levering aardgas
  - afnemers die moeten verschijnen voor de LAC
  - afnemers die worden bereikt via het gratis dak- en zoldervloerisolatie project
- De broodnodige inspanningen om de doelgroep effectief (en kwalitatief) te bereiken worden nergens gewaarborgd.
- De rol van de gemeenten wordt afgeschaft:
  - De ODV rust op de DNB. Het vast quotum per gemeente verdwijnt vanaf 2012. Ook voor de aanwijzing van de doelgroepen en het aanduiden van de uitvoerende partij is de DNB niet meer afhankelijk van de tussenkomst van de gemeente.

Verder verloop van het goedkeuringsproces door de Vlaamse Regering

Het voorliggend besluit (waarvan de bepalingen m.b.t. de energiescans slechts een klein onderdeel vormen) wordt voor advies voorgelegd aan:

- de SERV
- de MiNa-raad (5 juli)
- de VREG

Streefdoel qua timing is dat voor het zomerreces (dus voor 24 juli) dit besluit in 2^e lezing wordt goedgekeurd zodat het in uitvoering kan geplaatst worden.

Kwantificering aantal energiescans bij de afgebakende doelgroep

(raming KOMOSIE op basis van eigen onderzoek en info ontvangen vanuit bevoegd kabinet)

Het is zeer moeilijk om hierover precieze schattingen te maken:

- Er zijn ontbrekende of onvolledige cijfers
- Welk aandeel van het aantal "rechthebbenden" zullen ook effectief beroep doen op de scan?

Voor volgende zaken hebben we zo goed als mogelijk ruwe schattingen gemaakt:

- Voor basiscijfers die ontbreken of nog moeten komen
- Voor het aantal personen die in meerdere van deze categorieën zitten.
- Voor het aantal personen die ook een opvolgscan kunnen krijgen.
- Voor het aantal personen die nu reeds een energiescan gekregen hebben en dus in toekomst niet opnieuw een scans zullen krijgen

SAMENGEVAT

Raming aantal scans uit te voeren bij specifieke doelgroep	<u>totale groep op "vandaag"</u> (= som van aantal beschermde klanten + personen voor LAC dit jaar + afnemers die genieten van minimum levering aardgas + sociaal isolatieprojecten)	groep die jaarlijks hernieuwt (= personen voor LAC + sociaal isolatieprojecten + klein deel dat vernieuwt bij beschermde klanten + nieuw geplaatste budgetmeters)
Worst case (als 5% van de doelgroep de scan wil)	14 600 scans	nog +/- 2 550 scans
Best case (als 50% de scan wil)	146 000 scans	+/- 25 500 scans
Ter vergelijking: # scans bij 1% van het aantal huishoudelijke afnemers	+/- 26 000 scans	

Interpretatie van de resultaten en voorlopige conclusie

(op basis van de rechtstreekse informatie en antwoorden op onze vragen die we tot nu toe hebben ontvangen)

AANTAL MAXIMAAL NOG UIT TE VOEREN E-SCANS

- Voorgaande kwantificering geeft aan dat de **wijze waarop de toeleiding en het bereik van kwetsbare doelgroepen zal georganiseerd worden, cruciaal** zal zijn.
  - We kunnen concluderen dat, als we voorzichtigheidshalve eerder *worst case* denken, het aantal scans vanaf 2014 lager of veel lager zal zijn dan de 1% scans (26 000) die nu jaarlijks worden uitgevoerd.
  - Indien de toeleiding naar de specifieke doelgroep optimaal verloopt (*best case*) kan het aantal jaarlijks uit te voeren scans ongeveer evenveel bedragen (ongeveer 26.000 scans), dit uiteraard op voorwaarde dat het voorziene budget dergelijke overschrijding toelaat.
- Voor de jaren 2012/2013: op de vraag of er naast het verplicht quotum nog extra scans kunnen/mogen worden uitgevoerd bij de vastgelegde specifieke doelgroep is het antwoord positief. Op onze volgende vraag welk budget hiervoor voorzien is, krijgen we het antwoord 2,6 miljoen (wat voor ons een bedrag betekent dat staat tegenover 50% van het verplichte quotum). **Dus in realiteit bepaalt het bepaalde quotum voor 2012 en 2013 het maximum aantal uit te voeren scans.** Volgens het kabinet wordt aan dit budget een 'begrotingsruiter' gekoppeld. Deze laat flexibiliteit toe, zodat bij meer aanvragen het budget automatisch wordt verhoogd (is een jaarlijks te vernieuwen maatregel).

WIE BEPAALT WIE DE ENERGIESCANS ZAL UITVOEREN?

In het vorig besluit stond uitdrukkelijk "elke gemeente bepaalt door wie de energiescans worden uitgevoerd". In het nieuwe besluit is de gemeente vervangen door de DNB. Dit heeft wellicht tot gevolg dat de DNB één grote aanbesteding doet voor de energiescans en hierbij de markt zal (moeten) laten spelen. De kans dat de DNB een opdracht zal geven aan 25 verschillende Energiesnoeiërsbedrijven lijkt bijzonder klein. De kansen voor sociale economie zullen sowieso zeer klein zijn, ook al organiseren we ons als sector om "samen" in te dienen.